

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee
Pikk 61
15065, Tallinn

Teie 13.06.2024 nr 1-6/2982-1, SIM/24-0641/-1K

Meie 11.07.2024 nr 2-3/1633

Eelnõu koostööstamine

Austatud siseminister Lauri Läänemets

Siseministeerium on edastanud koostööstamiseks päästeteenistuse seaduse (edaspidi PäästeTS) § 20 muutmise seaduse eelnõu. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostööstab eelnõu alljärgnevate märkustega arvestamisel.

Üldkommentaar

Juhime tähelepanu, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium plaanib samuti muuta töölepingu seaduse (TLS) §-i 52 seoses Euroopa Kohtu otsusega, millest on ajendatud PäästeTS muutmise eelnõu.¹ Selleks, et ära hoida võimalikke tõlgendusküsimusi palume eelnõu koostajatel kaaluda, kas oodata ära TLS eelnõuga edasi liikumine ja seejärel jätkata PäästeTS eelnõu menetlust. Näiteks juhul, kui TLS §-i 52 täiendatakse uute lõigetega või kui kehtivaid lõikeid muudetakse, siis võib see mõjutada ka PäästeTS eelnõuga taotletavat eesmärki ja PäästeTS muudatuste tõlgendamist.

PäästeTS § 20 lõige 3³

PäästeTS § 20 lõikega 3³ soovitakse sätestada erand, millega välistatakse igapäevase järjestikkuse puhkeaja andmisel TLS § 51 lg 5 põhimõtte kohaldamine. See tähendab, et töötajale, kes töötab 24-tunnise ajavahemiku jooksul rohkem kui 13 tundi, ei anta vahetult pärast tööpäeva lõppu täiendavat vaba aega võrdselt 13 töötundi ületanud tundide arvuga. Näide: töötaja töövahetuse pikkus on 24 tundi, pärast mida antakse talle igapäevane puhkeaeg (millele lisandub igapäevane puhkeaeg). Eelnõu kohaselt saab töötaja järjestikkust puhkeajaga 25 h (*igapäevane puhkeaeg*) + 11 h (*igapäevane puhkeaeg*) = 36 h. Kui töötajale antaks ka TLS § 51 lg-s 5 toodud täiendavat puhkeajaga, saaks töötaja järjestikkust puhkeajaga 25 h (*igapäevane puhkeaeg*) + 11 h (*igapäevane puhkeaeg*) + 13 h ületavad 11 tundi (*täiendav vaba aeg*) = 47 h.

See tähendab, et eelnõu kohaselt olukorras, mil graafiku alusel töötavale päästjale antakse igapäevast puhkeajaga ja ta on just teinud pikema kui 13-tunnise töövahetuse (nt 24 h vahetus),

¹ Vt töölepingu seaduse muutmise seadus, eelnõude infosüsteemi toimiku nr 24-0575. Kättesaadav: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/cf0eaf79-c160-402c-8333-81bd1bcc27de>.

siis saab ta olenemata pikast töövahetusest järjestikkust puhkeaega üksnes 36 h. Töötaja ei saa täiendavat vaba aega kompenseerimaks pikka töövahetust.

Eelnõu seletuskirjas selgitatakse, et muudatuse näol on tegemist erisusega töötaja direktiivist 2003/88/EÜ. Direktiivi artikkel 17 lõige 2 lubab erandeid kehtestada tingimusel, et töötajale antakse hüvituseks võrdväärse pikkusega puhkeaeg (s.o antud juhul TLS § 51 lg 5) või kui seda ei ole erandjuhul objektiivsel põhjusel võimalik teha, võimaldatakse töötajale asjakohane kaitse. Seega võimaldab direktiiv üldpõhimõtetest erandeid väga konkreetsetel tingimustel ja asjaoludel. Antud juhul, kui eelnõuga soovitakse TLS § 51 lg 5 kohaldamine välistada, siis on erandi kehtestamise eeltingimuseks: 1) mõjusad objektiivsed põhjused ja 2) see, et töötajale tagatakse alternatiivne asjakohane kaitse. **Praegusel juhul ei selgu eelnõust see, millistel objektiivsetel põhjustel on PäästeTS § 20 lg 3³ erand vajalik. Samuti ei taga eelnõu töötajale muud asjakohast kaitset, kuigi direktiiv selleks kohustab.**

Seejuures on Euroopa Komisjon [direktiivi tõlgendavas teatises](#) selgitanud Euroopa Kohtu praktikat: „vaid täiesti erandlike olukordade puhul“ lubab artikkel 17 anda töötajale muud asjakohast kaitset, kui võrdväärse pikkusega hüvitiseks mõeldud puhkeaegade andmine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik.“ Seega peavad erandi loomiseks esinema väga kaalukad asjaolud. Samuti on teatistes selgitatud, et kui töötaja direktiiv annab liikmesriikidele „teatava kaalutusõiguse luua erandjuhtudel asjaomastele töötajatele asjakohane kaitse, on selle kaitse eesmärk, mis hõlmab nende töötajate turvalisust ja tervist, siiski sama, mis direktiivi artiklis 3 ette nähtud igapäevasel minimaalsel puhkeajal või direktiivi artikli 17 lõikes 2 hüvitiseks ette nähtud võrdväärse pikkusega puhkeajal, milleks on võimaldada nendel töötajatel lõõgastuda ja üle saada nende töökohustuste täitmisega vältimatult kaasnevast väsimusest“. Töötajatel peab olema võimalus saada piisavat puhkeaega, et tööst taastuda, oma tervist hoida ja puhata.

Eelnevast tulenevalt oleme seisukohal, et PäästeTS § 20 lõikes 3³ on vastuolus töötaja direktiiviga 2003/88/EÜ. Eelnõu seletuskirjast ei selgu milliste objektiivsete asjaolude tõttu ei ole kirjeldatud olukorras võimalik päästeteenistujale tagada hüvitiseks võrdväärse pikkusega puhkeaega. Samuti ei võimalda eelnõu töötajale asjakohast kaitset, mis lühemat puhkeaega kompenseeriks. Seetõttu ei ole täidetud töötaja direktiivi eeldused kõnealuse erandi tegemiseks.

PäästeTS § 20 lõige 3⁴

PäästeTS § 20 lõikega 3⁴ sätestatakse, et päästeteenistujale ei kohaldata avaliku teenistuse seaduse (edaspidi ATS) ja TLS iganädalase puhkeaja nõudeid tingimusel, et töötamine ei kahjusta teenistuja tervist ja ohutust. Seletuskirja kohaselt on PäästeTS § 20 lõike 3⁴ eesmärk kehtestada erisus ATS ja TLS iganädalase puhkeaja põhimõtetest. Samal ajal näib, et ka PäästeTS § 20 lõigete 3¹ ja 3² eesmärk on sätestada erisus ATS ja TLS iganädalase puhkeaja põhimõtetest.

Lõikeid 3¹ ja 3² lugedes võib jääda mulje, et päästeteenistuja iganädalane puhkeaeg on alati 37 või 25 tundi (millele lisandub igapäevane puhkeaeg). Samal ajal võib lõiget 3³ lugedes jääda mulje, et iganädalane puhkeaeg on ATS-is ja TLS-is sätestatust lühem üksnes juhul, kui see ei kahjusta päästeteenistuja tervist ja ohutust. Viidatud lõiked oma koosmõjus muudavad seaduse teksti keeruliseks ja raskesti mõistetavaks. **Palume eelnõu koostajatel eelnõu sõnastusi lihtsustada ja/või seletuskirja täiendada selgitustega lõigete eesmärgi kohta.**

Erisuste kohaldamine tingimusel, et erisused ei kahjusta töötajate tervist ja ohutust

Eelnõu sõnastuses on mitmete erisuste kohaldamine võimalik "tingimusel, et töötamine ei kahjusta päästetöötaja tervist ja ohutust" (vt PäästeTS § 20 lõiked 3³, 3⁴ ja 8). Samas ei selgu eelnõu materjalidest, kuidas veendutakse, kas konkreetse erisuse kohaldamine kahjustab või

ei kahjusta päästeteenistuja tervist ja ohutust (nt kes seda kuidas hindab, mis tingimustel ja kui tihti). **Palume seletuskirja täiendada.**

Järelevalve PäästeTS üle

PäästeTS lugedes ei selgu, kes ja milliste PäästeTS-s sätestatud tingimuste üle teeb järelevalvet (nt kes teostab järelevalvet päästeteenistuja töö- ja puhkeaja nõuete üle). **Palume vajadusel eelnõu materjale täiendada, sätestades PäästeTS-sse selge järelevalve õigust käsitleva paragrahvi.**

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Riisalo

majandus- ja infotehnoloogiaminister

Lisaadressaadid: Ametiühingute Keskliit
Riigi- ja Omavalitsusasutuste Töötajate Ametiühing

Maria-Helena Rahumets
5916 2680 maria-helena.rahumets@mkm.ee